

Приведен анализ основных особенностей устройства водных устройств, включающих в себя вопросы технологического характера, выбора оборудования, средств функционирования и обзор декоративно-отделочных материалов, в зависимости от назначения, идейно-стилевого решения водного устройства и приема планировочной структуры садово-паркового объекта. Представлены проектные предложения по устройству фонтана "Знаний" в Общеуниверситетском сквере НУБиП Украины.

Водные устройства, фонтан, Общеуниверситетский сквер.

The article presents an analysis of the main features of the arrangement of water structures, which include issues of technology, equipment selection, operation and overview of decoration materials, depending on destination, ideological and stylistic solution of water system and planning admission of landscape object. Represented project proposals for placement fountain "Knowledge" on the territory of university public garden NULES of Ukraine.

Water devices, fountain, public garden of NULES of Ukraine.

УДК: 712.253; 630*27

**ДОСВІД СТВОРЕННЯ І УТРИМАННЯ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ
У МІСТАХ ЄВРОПИ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ**

**С.В. Роговський, кандидат сільськогосподарських наук
Білоцерківський національний аграрний університет**

Проаналізовано досвід створення та утримання зелених насаджень у містах Європи. Показано підходи до створення насаджень різного призначення, вивчено склад дендрофлори насаджень спеціального призначення та загального користування в містах Відень, Будапешт, Краків, Прага. Зосереджено увагу на екологічному підході до озеленення ділянок, де можлива ерозія ґрунту, а також на роль заліснених і залужених ділянок у поглинанні та очищенні поверхневих вод. Наведено асортимент дерев та кущів, які використовуються в садах та парках, у вуличному придорожному озелененні та в діжковій культурі. Підкреслено тенденцію до використання культиварів, які за декоративними якостями та екологічними властивостями є найперспективнішими у міських умовах. Показано роль вертикального озеленення, прибудинкових палісадників та садів на даху у формуванні образу сучасного міста. Зроблено висновок про необхідність використання цього досвіду в Україні.

Асортимент дерев та кущів, культивар, функції зелених насаджень, парк, сквер, бордюр, живопліт, міксбордер, розарій, вертикальне озеленення, палісадник, сади на даху, екологічна роль насаджень.

Привабливий вигляд сучасних європейських міст визначається не лише бережливим ставленням до пам'яток архітектури і культури, чистотою і функціональністю міського простору, а й доглянутим виглядом зелених насаджень, які виконують ландшафтно-твірну, декоративно-естетичну й екологічну функцію. У багатьох європейських містах зелені насадження парків, скверів, міських садів, бульварів і набережних функціонують упродовж десятиліть і, значною мірою, визначають сучасний привабливий вигляд цих міст. За такими кількісними показниками, як загальна площа зелених насаджень і площа насаджень загального користування на одного міського жителя, такі міста, як Відень, Прага, Будапешт, Краків, Дрезден різняться між собою. Проте щодо облаштованості рекреаційних зон та ставлення до деревних рослин як до самодостатньої цінності, у цих містах багато спільного. Ось чому вивчення та узагальнення європейського досвіду створення й утримання зелених насаджень є важливим як із наукової, так і з практичної точок зору. На жаль у вітчизняній літературі ці питання висвітлені недостатньо. Ґрунтовний аналіз зарубіжного досвіду створення систем озеленення в містах Європи і США здійснений Л.Б. Лунцом (1974), цікаві узагальнення європейського досвіду озеленення знайшли відбиття в роботах В.П. Кучерявого (2006), у ряді інших публікацій висвітлені окремі тенденції у розвитку озеленення і благоустрою в зарубіжних країнах [1, 4].

Мета дослідження – вивчення та узагальнення особливостей створення зелених насаджень та їх експлуатації в містах Європи у сучасних умовах.

Матеріали та методика дослідження. Об'єктом дослідження були насадження парків, скверів, міських садів, придорожні і вуличні насадження в містах Відень, Будапешт, Прага, Краків. Вивчалися особливості створення та експлуатації різних видів насаджень, аналізувався видовий і формовий склад рослинних композицій, санітарний стан та декоративні якості рослин.

Основними методами дослідження були спостереження під час пішохідних екскурсій, аналіз видового та формового складу насаджень, методів ландшафтного облаштування, прийомів створення, утримання, охорони та експлуатації садово-паркових об'єктів. Під час обстежень проводили фотографування. Видовий та формовий склад насаджень уточнювали за академічними виданнями «Дендрофлора України» [5, 6, 7] та каталогом на декоративний садивний матеріал фірми Lorberg за 2011 рік [8].

Результати дослідження. Створення зелених насаджень загального користування в європейських містах має давню історію і добрі традиції. Варто зауважити, що значна частина сучасних парків у Відні, Празі, Будапешті, Кракові і Дрездені свого часу були приватними і належали правителям цих держав, які передали їх міській громаді. Публічні сади і бульвари почали створювати наприкінці ХІХ – початку ХХ століття, часто на місці оборонних укріплень, як, наприклад, у Кракові, або в прибережній зоні і на островах, як у Будапешті. Для жителів і влади європейських міст зелені насадження, особливо за участі вікових дерев, є предметом особливої гордості, їх збереженню і підтриманню в доброму стані приділяють належну увагу.

Створення або капітальний ремонт зелених насаджень в європейських містах відбувається відповідно до професійно розробленої проектно-ї документації та за дотримання затверджених нормативів. Так, у міських садах, парках, скверах висадку дерев та кущів проводять відповідно до затвердженого асортименту, висаджуються рослини з глибами землі, зазвичай, це контейнерні рослини. Штамби дерев обмотані мішковиною або матами з очерету, а навколо посаджених дерев влаштовані дерев'яні розтяжки, які не тільки утримують дерева у вертикальному стані, а й захищають їх від вірогідних пошкоджень. Забезпечується регулярний полив рослин після посадки. Останніми роками практикується влаштування крапельного зрошення на новостворених ділянках. Особлива увага приділяється вуличним насадженням, їх створенню часто передують інженерна підготовка садивних місць, яка передбачає забезпечення корневих систем водою, повітрям, можливістю кореневого підживлення. Обов'язковим є захист пристовбурних лунок від переувільнення, а штампів від механічних пошкоджень. Для цього влаштовують спеціальні дренажні системи, встановлюють металеві захисні решітки. Безумовно, це потребує доволі значних додаткових витрат, але забезпечує виживання і довговічну декоративність дерев у жорстких міських умовах. Якщо ж порівняти сумарні витрати на створення насаджень у європейських містах із аналогічними в Києві за певний проміжок часу, то, як сума витрат, так і кінцевий результат, будуть не на користь столиці України.

У першу чергу, слід відзначити, що завдяки розгалуженій системі декоративних розсадників насадження створюються переважно з місцевого садивного матеріалу, який адаптований до конкретних ґрунтово-кліматичних умов. За високої якості саджанців, значна частина яких вирощена в контейнерах, вдається майже повністю уникати відпаду рослин. Зрозуміло, що життєздатність та декоративність цих рослин у наступні роки є достатньо високою.

Варто зазначити, що будь яке будівництво або ремонт у європейському місті апіорі передбачає збереження і захист існуючих насаджень. Ще до початку робіт дерева та кущі надійно огороджують, захищаючи від випадкового пошкодження корневих систем, штампів і гілок технікою, яка працює на ділянці. Згодом ці дорослі рослини, дбайливо збережені і захищені відкосами, підірними стінками та колодязями, стають окрасою нового ландшафту. Особливо це помітно в Празі, де старі груші, горіхи, яблуні – залишки старих плодівих садів, можна зустріти в самих неочікуваних місцях.

Іншою характерною рисою сучасного озеленення в Європі є еколого-ландшафтний підхід до створення насаджень. Особливо рельєфно він проявляється на ерозійно небезпечних ділянках. Схили транспортних розв'язок, узбіччя доріг, де є небезпека зсувів ґрунту, засаджені кущами, коренева система яких надійно утримує ґрунт, а сформовані за участі декоративно-листяних або красивоквітучих видів групи ефектно прикрашають досить велику територію, за незначних, порівняно з квітниками або газонами, експлуатаційних витрат. Найчастіше для озеленення цих схилів

використовують види та декоративні форми родів *Berberis* L., *Spirea* L., *Cotoneaster* Medik., *Mahonia* Nutt., *Pyrocantha* Roem, *Ligustrum* L., *Rosa* L., *Juniperus* L., *Symphoricarpus* Duhamel, *Stefanandra* Sieb et Zucc. А у придорожніх насадженнях зустрічаються також види і декоративні форми родів: *Phyladelphus* L., *Corylus* L., *Cotinus* Mill., *Sambucus* L., *Syringa* L., *Sorbaria* A.Br., *Securinega* Comm., Крім декоративної та ґрунтозахисної функції, яку виконують ці насадження, вони також сприяють захисту автомагістралей від занесення снігом, ефективно знижують шум та загазованість і запиленість повітря.

Важливо підкреслити, що, як у міських умовах, так і за межами міста, балки, тальвеги, мікропониження рельєфу на полях, по яких спрямовується поверхневий стік води, залужені та засаджені переважно природною рослинністю за участі: кущових верб, беріз, терену, шипшини. У вологих місцях ліщина та вільха чорна, верби – біла, гостролиста, пурпурова, п'ятитичинкова, разом із трав'янистими багаторічниками та вищими водними рослинами і водоростями, утворюють фітоценози невеличких лужків і боліт, що ефективно протидіють ерозії, переводячи поверхневий стік води у внутрішньо-ґрунтовий, попутно очищаючи дощові і талі води від механічного та хімічного забруднення. Це, безумовно, сприяє повноводності місцевих рік та озер і чистоті підземних вод, а також захищає ґрунти від ерозії. Варто відзначити, що, наприклад, у Празі, пагорби заліснені, що дає змогу убезпечити схили від ерозії та суттєво розширює площу внутрішньоміських зелених насаджень, які виконують екологічну та ландшафтнотвірну функції. Лісові масиви вклинюються також на територію Відня та Будапешта, створюючи лісопаркову зону, яка активно використовується жителями для внутрішньо міської рекреації.

Під час створення насаджень у містах і в заміських умовах практично не використовують такі інвазійно небезпечні види як *Acer negundo* Maxim., *Fraxinus laceolata* Borkh., які здатні самосійно розповсюджуватися в насадженнях і на пустирях. У паркових насадженнях рідко використовуються види здатні неконтрольовано розмножуватися і поширюватися кореневою порослюю: *Sorbaria sorbifolia* (L.) A. Br., *Rhus typhina* L. Тобто, види, які ускладнюють експлуатацію паркових насаджень, у міських насадженнях загального користування не використовуються.

Декоративність насаджень у європейських містах значною мірою забезпечується за рахунок використання вічнозелених рослин, які є ваговою складовою паркових насаджень, основою насаджень на площах та дуже часто використовуються в діжковій культурі. Переважно це хвойні види та їх декоративні форми: *Picea pungens* Engelm. і культивари 'Glauca', 'Koster', 'Hoopsii', 'Glauca Globosa'; *Picea glauca* (Moench) Voss, 'Conica', 'Echiniformis'; *Thuja occidentalis* L., 'Smaragd', 'Fastigiata', 'Brabant', 'Columna', які особливо популярні у Польщі. В Чехії і Австрії доволі часто в насадженнях загального користування зустрічаються *Taxus boccata* L. та його декоративні форми 'Fastigiata', 'Fastigiata Robusta', 'Nissen's Prysident', 'Repandens', 'Fastigiata Aureomarginata', 'Dovastonii Aurea'; *Picea abies* (L.) Karst., *Picea omorica* (Pancic) Purk. та її культивар 'Nana',

Abies concolor, *A. coreana*. У Будапешті та Відні, частіше, ніж в інших містах, у насадженнях поширені кипарисовики *Chamaeciparis lavsoniana* (Murray) Parl. та його декоративні форми 'Alumii', 'Glauca', *Chamaeciparis pisifera* (Siebold et Zucc.) Endl. та його декоративні форми 'Aurea', 'Filifera', 'Filifera Aurea', *Chamaeciparis nootkatensis* 'Pendula'. Ці види та культивари використовують для озеленення об'єктів обмеженого користування: готелів, офісів, територій приватної забудови. Найчастіше, це солітери, групи, міксбордери. В усіх містах, особливо, останніми роками, в насадженнях загального користування все більше використовують сосни. Якщо *Pinus nigra* Arm., *P. sylvestris* L., *P. strobus* L. здавна присутні у паркових насадженнях і окремі екземпляри мають вік понад сто років, то їх декоративні форми порівняно недавно почали використовувати у міському озелененні. У рокаріях та композиціях хвойних рослин нині використовують *Pinus nigra* 'Nana', *Pinus strobus* 'Nana', *Pinus mugo* 'Gnom', 'Mops', 'Mini', 'Pumilo', 'Humpy'. Часто ці види можна зустріти і в діжковій культурі в мобільних композиціях, особливо у щільно забудованих центральних кварталах Праги, Відня, Будапешта, Кракова, де вони разом із карликовими культиварами таволг, барбарисів, бруслини та квітами прикрашають літні кафе, тераси готелів, входи до ресторанів, утворюючи мобільну складову озеленення сучасного міста.

Серед хвойних у насадженнях зазначених міст доволі часто зустрічаються види та декоративні форми роду *Juniperus* L., а саме, *Juniperus sabina* L. і його декоративні форми 'Glauca', 'Tamariscifolia', 'Variegata', 'Blu dauble'. Слід зазначити, що, наприклад, у Празі нерідко можна зустріти екземпляри ялівця козацького та його сизої форми, які досягли двометрової висоти і розрослися в діаметрі до 5 м. З інших видів ялівців у насадженнях європейських міст зустрічаються *Juniperus chinensis* L. та його культивари 'Blaauw', 'Stricta', *Juniperus scopulorum* 'Skyrocket', *Juniperus communis* L. 'Hibernica', 'Suecica', 'Meyer'. Ці високодекоративні вічнозелені дерева використовують у парках, скверах як солітери, центральне ядро композицій, іноді в алейних насадженнях, а також у діжковій культурі. Сланкі форми ялівців використовують для влаштування куртин, партерів, міксбордерів, висаджують у розаріях, рокаріях. Крім ялівця козацького і його культиварів, у міських насадженнях поширені *Juniperus communis* 'Repanda'; *Juniperus* × *media* Melle та його культивари 'Gold Coast', 'Old Gold', 'Pfitzeriana', 'Pfitzeriana aurea'; *Juniperus horisontalis* Moench та його культивари 'Prostata', 'Wiltonii', 'Hughes', 'Prince of Wales'; *Juniperus squamata* Buch.-Ham ex D. Don, представлений, переважно, культиварами 'Blue Carpet', 'Blue Star', 'Meyeri'.

Крім хвойних, у насадженнях європейських міст значну роль відіграють вічнозелені листяні види. Так, у Празі і Відні справжньою окрасою не лише королівських садів, а й насаджень на площах є формовані бордюри і живоплоти з *Buxus sempervirens* L. Завдяки регулярному професійному догляду і формуванню, вони мають неперевершений вигляд у поєднанні з стриженими газонами, розаріями та архітектурними формами дерев і кущів, утворюючи композиції в регулярному стилі.

В європейських містах, де більш м'який клімат, у насадженнях скверів і парків зустрічаються такі вічнозелені види як *Berberis buxifolia* Poir., *B. gagnepainii lancifolia* Schneid., *B. julianae* Schneid., *B. pruinosa* Franch., *Viburnum rhytidophyllum* Hemsl., *V. buddleifolium* C.H. Wright, *Pieris japonica* Tunb., *Euonymus japonica* Tunb., *E. nana* Bieb., *Hedera helix* L. Ці рослини особливо декоративні взимку, коли листопадні види знаходяться в безлистому стані. Урізноманітнюючи і прикрашаючи ландшафт, вони відіграють важливу роль у декоративному оформленні міста.

Для створення живоплотів дуже часто використовують *Pyracantha coccinea* (L.) M. Roem., яка добре переносить стрижку і є стійкою до несприятливих міських умов, а за м'якої зими не скидає листя. Крім вічнозелених видів живоплоти формують із наступних видів *Ligustrum vulgare* L., *L. ovalifolium* Hassk., *Cotoneaster lucidus* Scholtr., *Carpinus betulus* L., *Syphoricarpus albus* (L.) Blace, *Spiraea xvanhouttei* (Briot) Zabel., *Berberis thunbergii* DC. Живоплоти міських насаджень, завдяки своєчасному якісному догляду і формуванню, високодекоративні, щільні, сформовані у вигляді трапеції.

Основними листопадними видами у згаданих містах є: *Tilia cordata* L., *T. europea* L., *T. americana* L., *Fraxinus excelsior* L., *Acer platanooides* L., *A. campestre* L., *A. pseudoplatanus* L., *A. saccharinum* L., *Platanus occidentalis* L., *P. acerifolia* Wild., *Quercus robur* L., *Q. rubra* L., *Q. petraea* L., *Stypholobium japonica* L., *Gleditsia triacantos* L., *Fagus silvatica* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Catalpa bignonioides* Walt., *Populus bolleana* Lauche, *Betula pendula* L., *Carpinus betulus*, *Aesculus hippocastanum*, *Robinia pseudoacacia* L., *Morus alba* L., *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle та інші. Слід зазначити, що клен гостролистий представлений рядом культиварів, з яких найпоширенішими є 'Globosum', 'Royal Red', 'Olmstedt', 'Eurostar', 'Drumondii'. Культивари клена використовують як солітери у парках і скверах, в алейних насадженнях і в групах, у насадженнях загального користування. Особливою гордістю городян є магнолії, які в садах і парках зазначених міст використовуються як солітери.

У парках і скверах зустрічаються культивари бука лісового 'Pendula', 'Purpurea pendula', 'Dawyck', дуба звичайного 'Fastigiata', 'Pendula', софори японської 'Pendula', ясена звичайного 'Pendula', 'Nana', 'Jaspida', горобини звичайної 'Pendula'. Для алейних насаджень та як архітектурні форми часто використовують *Carpinus betulus* 'Fastigiata', 'Frans Fonten'. Варто зазначити, що дерева в міських парках європейських міст мають здоровий вигляд, а рослина напівпаразит *Viscum album* L., яка є однією з головних причин зниження життєздатності дерев у містах України, практично відсутня. Завдяки своєчасному і професійному формуванню крони на деревах вкрай рідко можна спостерігати дупла або суховершинність.

Значна увага приділяється формуванню красивоквітучих груп у парках і скверах, тому роди *Forsythia*, *Philadelphus*, *Spiraea*, *Syringa*, *Weigela*, *Rhododendron* L., *Laburnum* Medik., *Buddleja* L., *Hibiscus* L., *Paeonia* L., *Kerria* DC., *Hydrangea* L. представлені багатьма видами і культиварами, які вдало поєднані між собою і забезпечують тривале й рясне цвітіння,

надаючи парковим ландшафтам вишуканості та кольорової довершеності. Разом зі згаданими красивоквітучими кущами, величезне значення у формуванні образу сучасного європейського міста мають розарії, в яких великий асортимент сортів різних груп: флорібунда, чайногібридні, мініатюрні та поліантові, ґрунтопокривні. Справжніми шедеврами є розарії в парках Праги та Відня, де представлені великі колекції сортів, у тому числі й штамбових форм троянд.

Як у садово-паркових ландшафтах, так і у вуличних насадженнях все частіше висаджують дерева та кущі, які мають оригінальне забарвлення листя. Уже звичними в міських насадженнях стали такі дерева, як *Prunus pissardii* Carriere, *Acer platanoides*, 'Royal Red', 'Deborah', *Fraxinus excelsior* 'Jaspida', *Catalpa bignonioides* 'Aurea', *Chamaecyparis lavsoniana* 'Lane', *Chamaecyparis fisifera* 'Filifera Aurea Nana', *Taxus baccata* 'Summergold', 'Fastigiata Aureamarginata', *Thuja occidentalis* 'Europa Gold', *Elvangeria Aurea*, *Platycladus orientalis* 'Aurea', які завдяки оригінальному забарвленню листя і хвої, надають ландшафтам екзотичного барвистого вигляду. Як солітери або у куртинах, міксбордерах і живоплотах активно використовують *Cottinus coggygria* Scop. 'Royal Purple', *Physocarpus opulifolius* 'Luteus', 'Diablo', *Berberis thunbergii* 'Aurea', 'Atropurpurea', 'Bagatelle', 'Atropurpurea Nana', *Berberis ottavensis* C.K. Schneid. 'Purpurea', 'Superba', *Spirea japonica* 'Macrofila' тощо.

Що стосується вуличного озеленення, то слід звернути увагу на вертикальне озеленення будинків, яке досить поширене в містах. Основними видами, які використовують для озеленення стін будинків є *Hedera helix*, *Parthenocissus tricuspidata* f. *Veitchi* (Graebn) Rehd. *Campsis radicans* (L.) Seem., *Vitis vinifera* L. Якщо перші два види є вічнозеленими і декоративні в будь-яку пору року, то декоративність кампсиса є найвищою під час цвітіння.

Для придорожніх алейних насаджень найчастіше використовують різні види липи: *Tilia cordata* Mill., *T. europaea* L., *T. platiphyllos* Scop. *T. tomentosa* Moench. Останніми роками все частіше для вуличних насаджень використовують спеціально відселекціоновані і вирощені в розсадниках клони декоративних форм, які мають щільну компактну форму і відрізняються підвищеною стійкістю до несприятливих умов, які характерні для міського середовища. Крім культиварів липи у вуличних насадженнях використовують *Robinia pseudoacacia* 'Umbraculifera', 'Bessoniana', *Gleditsia triacantos* 'Schadenmaster', 'Skyline', *Acer platanoides* 'Globosum', 'Eurostar' 'Columnare', 'Apollo', 'Deborah', *Carpinus betulus* 'Fastigiata', *Acer compestre* 'Elsrijk', *Catalpa bignonioides* 'Nana', *Aesculus hippocastanum* 'Pyramidalis'. Санітарний стан дерев у придорожніх насадженнях міських вулиць у цілому задовільний, завдяки захисту штамбів від пошкоджень, встановленню пристовбурних решіток, своєчасним поливам та якісному формуванню крони. Вивчення і поширення заслуговує досвід м. Прага, де зелені смуги вздовж вулиць, на яких висаджені дерева, засаджують карликовими формами кущів. Використовуючи *Eonymus nana* 'Coloratus', 'Dart's Blanket', 'Minimus', 'Vegetus', 'Variegatus', *Eonymus fortunei radicans*,

Berberis thunbergii 'Kobold', 'Bagatelle', 'Atropurpurea Nana', *Cotoneaster dammeri* Schneid. f. *radicans*, 'Cardinal', 'Coral Bauty', *Cotoneaster procumbens* Klotz. чеські фахівці не лише забезпечують підвищену декоративність вуличних насаджень, а й створюють умови для кращої водо- та повітропроникності ґрунту, що сприяє підвищенню життєздатності дерев.

У Празі досі збереглася традиція перед житловими будинками, у тому числі і багатоквартирними, формувати палісадники, які, зазвичай, обрамлені стриженим живоплотом, а перед вікнами господарі квартир, що мешкають у цих будинках, влаштовують розарії, альпінарії, формують міксбордери з карликових або повільнорослих рослин, квітники з багаторічних та однорічних квітів. Ці маленькі діляночки, зазвичай, добре доглянуті, створюють атмосферу домашнього затишку і є важливим елементом благоустрою у міському середовищі.

Висновки

Аналіз досвіду створення та утримання зелених насаджень в європейських містах свідчить:

1. Зелені насадження є важливим елементом міського середовища, на створення і підтримання якого в доброму стані витрачаються значні кошти, роботи виконуються кваліфіковано і своєчасно, згідно з нормативною документацією, а мешканці європейських міст сприймають їх як свої. Насадження створюють переважно садивним матеріалом місцевого походження, що забезпечує їм високу приживлюваність, декоративність і довговічність.

2. Практикується ландшафтно-екологічний підхід до створення насаджень, для формування придорожніх насаджень на схилах використовують види фанерофітів, які добре захищають ґрунт від ерозії та є невибагливими до утримання і малозатратними в експлуатації.

3. Значна увага приділяється догляду за насадженнями в післясадивний період та захисту рослин від пошкодження, для чого застосовують спеціальні пристрої.

4. У насадженнях використовують широкий асортимент хвойних і покритонасінних видів. Особливу популярністю користуються вічнозелені види, які зростають у насадженнях загального та обмеженого користування, а також у діжковій культурі.

5. Заслугує поширення досвід використання мобільних форм озеленення, створення палісадників біля багатоквартирних будинків, садів на дахах та використання вертикального озеленення для урізноманітнення і збагачення ландшафтів міста.

6. Для оптимізації зелених насаджень часто використовують інтродуценти, які пройшли апробацію та селекційне вдосконалення, частка культиварів у насадженнях різного призначення постійно зростає.

Список літератури

1. Игнатьева М. Экологический дизайн – новое направление в американской ландшафтной архитектуре / М. Игнатьева // Ландшафтная архитектура. Дизайн. – 2007. – № 2. – С. 18–21.

2. Лунц Л.Б. Городское зелёное строительство / Л.Б. Лунц. – М. : Стройиздат, 1974. – 269 с.
3. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць : підручн. / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 2005. – 456 с.
4. Омельяненко Г. Озеленение территории в планировке городов США: московский взгляд на общие проблемы / Г. Омельяненко // Ландшафтная архитектура. Дизайн. – 2007. – № 2. – С. 14–17.
5. Дендрофлора України: дикорослі й культивовані дерева і кущі. Голонасінні / за ред. М.А. Кохна. – К. : Фітосоціоцентр, 2002. – 348 с.
6. Дендрофлора України: дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Ч.1. / за ред. М.А. Кохна. – К. : Фітосоціоцентр, 2002. – 448 с.
7. Дендрофлора України: дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Ч. 2. / за ред. М.А. Кохна та Н.М. Трофименко. – К. : Фітосоціоцентр, 2005. – 716 с.
8. Каталог древесного питомника Lorberg. – Изд. 86. – 2011. – 535 с.

Проанализирован и обобщен опыт создания и содержания зеленых насаждений в городах Европы, показаны особенности создания насаждений разного целевого назначения, изучен состав дендрофлоры насаждений специального назначения и общего пользования в городах Вена, Будапешт, Краков, Прага. Акцентируется внимание на экологическом подходе к озеленению эрозионно опасных участков. Показана роль вертикального озеленения, придомовых палисадников в формировании образа современного города.

Ассортимент деревьев и кустарников, культивар, функции зеленых насаждений, парк, сквер, бордюр, живая изгородь, миксбордер, розарий, вертикальное озеленение, палисадник, экологическая роль насаждений

The paper deals with the analysis of setting up and maintenance of greenery plants in European cities. It highlights the approaches to greenery of different purposes. We have studied dendroflora content of special purposes and general use greenery in Vienna, Budapest, Krakow and Prague. Ecological approach to planting of greenery in the areas where soil erosion is possible as well as the role of forest and alkali areas in absorbing and purification of surface waters are highlighted in the article. We give the assortment of trees and bushes used in gardens and plants in street greenery and in pot species. The tendency to apply the cultivars the most perspective in terms of decorative properties in city conditions is emphasized. The role of vertical planting of greenery, buildings nearby front gardens and roof gardens in modern city image creating is shown. Necessity of applying this experience in Ukraine is concluded.

Trees and bushes assortment, cultivar, green plants functions, park, square, border, green hedge, bordermix, rosarium, vertical greenery, roof gardens, front gardens, roof gardens, ecological role of plants.